

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros petitsor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Rimaszombat város rendőrsége.

A magyar ember a maga kárán szokott tanulni. Néha még azon se. Pedig nagyon sokszor tanulhatna a más kárán is. Csak hogy hát azon se tanul. Ez elég baj, de így van.

Mikor azután személyében, vagyoniában kár éri, akkor ugyanam szidja a hivatalos közegekből mindig előránduló *bünbakot*: a vasutat, postát, doktort, patikát és legkiváltképpen — a *rendőrséget*.

No, ennek kijut alaposan Magyarországon mindenki született rendőr-talantum. A személyi és vagyontbiztonság megvédésének elméleti és gyakorlati teendőihez országsszerte minden laikus ember csak úgy ért, mint pl. az orvosi tudományhoz, tanítósághoz vagy akár a kéménysepréshez. Pedig hát — mint szokták mondani — mindennek meg van a maga hübnere.

Komolyan szólván: elmerjük mondani, hogy a rendőri szolgálat intézményének lényegéhez és részleteihez városunkban a szakközvegeken kívül senki sem ért teljes alaposítással. Nem is törődik vele komolyan senki.

Éppen ez az oka aztán, hogy rendőrségünk fejének és vezetőjének az intézmény javítása, tehát a vagyoni és személyi közbiztonság hathatósabbá tétele érdekében már évekkkel ezelőtt megtett javaslatait illetékes helyen még figyelemre is alig méltatták.

Pedig azokat érdemes lenne megszívlelni, mert megtörténhetik, hogy némely műkedvelő csavargók és hivatásos vándor betörő gentlemannek, holmi nemzetközi zsebtolvajok és kassza-furó dandyk diszes társaságában a mult heten elkövetett rablás fényes sikerének hatása alatt, hovatovább mind sűrűbben fognak bennünket drága látogatásaikkal szerencsétlenni. Akkor aztán szidni szidhatjuk ugyan a rendőrséget, vizezhetjük és gunyolhatjuk, hanem azért az ezüst kanállal nem eszünk lebbenes-levest.

Jobb lenne hát ezt a nem-szeretem boldog „ezüst-korszakot“ valamiképp megelőzni, addig, amíg a más kárán tanulhatunk, mert manapság, kifejtetlen rendőri intézményünk miatt, jóformán — mint mondani szokták — csakis a jó isten őriz bennünket.

T Á R C Z A.

Tompa Mihályról.

Városunk nagy szülöttéről, — a kinek ércszobra, — mint halljuk — mostanhoz egy évre már az új megyeház előtti szép teret fogja díszíteni — a „Borsod-megyei Lapok“ legutóbbi száma szép kritikát cikket közöl Szentimrey György tollából, melyet magvas tartalma miatt a szerző és nevezett lapársunk szíves engedelmeivel kívánatosnak tartunk a mi olvasó közönségünkkel is megismertetni.

A cikks írója azon kezdi, hogy Tompát, mint századunk egyik legalaposabb gondolkozóját eddigéig — elfogulatlan méltatás helyett — csak közönyös vagy ellenséges bírálatokkal illették.

E jelenség legmélyebb oka — mondja tovább Szent-Imrey, — századunk materialis, s az igaz, szép és jó iránt minden érzékét elvesztett társadalom exclusiv gyakorlati irányzatában található. A ki Tompa érzés- és gondolatvilágát érteni s maradandó alkotásait teljes mértékben élvezni akarja, annak fel kell tudnia emelkedni a mindennapi élet lelketlen dulakodása, az örökös lótasfutás s vásári kiáltozás zajából a magasabb eszmék és törekvéseknek emberi életünk összes vonatkozásait, különbségeit és fénypontjait a szellemi nap sugaraihoz föl- tüntető birodalmába s tudatosság, értelmi belátással s élesen látó lelki szemekkel kell bírnia. Tompa művei nem tartoznak az ugynevezett szórakoztató olvasmányok közé, mélyen járó elmélkedéshez szoktatott értelmet, fejteltető gondolkodást, a magasabb s tisztább élvezetek iránt fogékony kedélyt s elmélyedést kívánnak azok. A ki csak hétköznapi lélekkel kezdi olvasgatni Tompa műveit, azt nem fogja áthatni a nagyszerűség és emelkedettség érzete, nem lelkesíti az azokban található gon-

dolatok s igazságok mélysége, a kidolgozás művészete s a társadalmi élet szövevényeiben irányt adó eszmék hódító ereje. A tanulatlan üres lélek (s társadalmunk zöme ilyenekből áll) helyes megismerés és felfogás nélkül engedni áthatni az ő szellemének fényét, mint az üveg a nap sugarait — Csak egy benső világot élő s mélyreható elmélkedések által megizmosodott lélek fogja föl a nemzetekre fényt árasztó nagy szellemek műveiből áradó nagyság sugarait s tükrözi vissza tisztelete és bámulata által.

És hála a jó istennek, csakugyan csudaszámba megy, hogy eltekintve holmi aprólékos tyúk- és gyümölestolvajlástól, a törvényes engedelem nélkül működő közkereseti társaságok tiszteletre és akasztófára méltó kapzabetyárjai — az egy takarékpénztári lefűlelt kísérletet kivéve — „nagyobbszabásu“ művelet keresztülvitelével évek óta mindössze csak egyszer, a mult heten adták jelét életre- és kötélrevalóságuknak.

Ha tudjuk, hogy Rimaszombatban ritkaság-számba megy a becsukott kapu és a spalettás vagy vasrácsos ablak, és hogy a házi cselédség esti 9 órán túl mennyire a maga szabadjára van engedve: el kell ismernünk, hogy a lakosság szinte önkéntes hanyagságból a saját kárán akar meggyőződni, vajjon csakugyan igaz-e hát a gyakorlati életben az a közmondás, hogy: „alkalom teszi a tolvajt.“

Persze, hogy igaz. Éppen azért a „tettenérés“ angolos nembánomságánál sokkal inkább helyén való lenne, ha úgy a közönség, mint a hatóság *preventív* intézkedésekkel venné elejét a kellemetlen meglepetéseknek.

A lakosság örködjék maga is jobban a saját vagyona biztonsága felett, a hatóság pedig fejlessze, erősítse s emelje egy vármegyei székhely igényeinek megfelelő színvonalra a rendőrségi intézményt.

Rimaszombat város rendőrségének személyzetét képezik ez idő szerint a rendőrkapitány és alkaptány; azután 10 közrendőr, egy vágóhídi őr, lámpagyújtó és egyéb senki.

A vezető értelmi személyzet száma oly csekély, hogy azt legalább egy rendőr-fogalmazói állás szervezésével okvetlenül meg kellene szaporítani. Mert arról a közönségnek még csak halvány fogalma sincs, hogy ez a két rendőrkapitány micsoda rengeteg munkát köteles végezni. Ennek pusztán az előszámlálása kitenne három nyomtatott ívet. Személy- és vagyontbiztonság feletti örköds, az új bünvádi eljárás szerint a büntények és vétségek kiderítése; az éjjeli és nappali rendre való felügyelet a város minden részében, mint szintén a vaspályánál; vásári rendtartás végeztése, mértékek ellenőrzése, vendéglők, mulatóhelyek

dolatok s igazságok mélysége, a kidolgozás művészete s a társadalmi élet szövevényeiben irányt adó eszmék hódító ereje. A tanulatlan üres lélek (s társadalmunk zöme ilyenekből áll) helyes megismerés és felfogás nélkül engedni áthatni az ő szellemének fényét, mint az üveg a nap sugarait — Csak egy benső világot élő s mélyreható elmélkedések által megizmosodott lélek fogja föl a nemzetekre fényt árasztó nagy szellemek műveiből áradó nagyság sugarait s tükrözi vissza tisztelete és bámulata által.

En e sorok által kizárólag azokhoz szólok, a kiknek kedvök és erejük van arra, hogy a nagy szellemek alkotásaival foglalkozzanak s azokat igazán megismerjék. Vessünk csak egy pillantást arra, hogy ki volt nekünk Tompa Mihály? Egy bámulatos szellem, a kinek alkotásait tanulmányozva megláthatjuk, hogy a lélek nagysága mellett semmivé törpül az anyag s a szellem ereje diadalt vesz a földi élet nehéz akadályain, a félreismertetés keserűségén s a szenvedés hatalmán. A lélek-tépő fájdalmak s csalódások s lassu pusztítással dúló emésztő szenvedések gyermeke volt ő, ezek bűbarázdákat vontak ugyan homlokára, de nagy lelke alkotó erejének nem ártottak, nem voltak képesek megtörni erélyét s az örök gondviselés véghetetlen bölcsességébe s a sirokon túli jobb s tökéletesebb életbe vetett tántoríthatlan hitét. Irodalmunkat megmérhetlen becsü kinekekkel gazdagító lélek volt ő, a ki a szenvedő szíveknek vigaszt, az elméknek megpróbáltatásokkal teljes élete tapasztalataiból elvont vezérgondolatokat, eszmekészletet s helyes világnézetet adott, gondolatainak hatalmával s meggyőző erejével elnémította millió lélek fájdalmait, megoldotta az életnek mélyebb ható gondolkodás által talált ellenmondásait, megfejtette a világ és emberszív talányait, kezünkbe adta rendeltetésünk titkának kulcsát s minden tettével fényesen igazolta az isteni rész teremtő erejét. A természeti és erkölcsi világ körében mélyrehatóan bu-

feletti felügyelet; gazda és cselédek közti kérdések elintéztése; erdei, mezőrendőri, halászati ügyekben való biráskodás; építkezési rend; közegészségügy, köztisztaság, állategészségügy, közutak feletti felügyelet; kötött ipar mindennemű ügyei, elsőfoku iparhatósági megbízások, illetőségi ügyekben való nyomozás, lakbér kipuhalolás, körözött egyének, bérkocsik, nem helybeli illetőségek, csavargók, tolonczok nyilvántartása, eb- adókezelés, közmunka kiszolgáltatás, katonai elszállásolás, katonai ügyek ellátásában a polgármesternek való segédkezés stb. stb. és a jó Isten tudná még, mi mindentéle írásbeli és személyes elintéztést igénylő ügyek, melyek ezenkívül temérdek nyilvántartás vezetését, rubrika gyártását és statisztika készítését vonnak maguk után.

A ki ebbe a temérdek munkahalmazba beletekint, egyszerre kénytelen belátni, hogy ennek végzésére két ember nem elegendő.

Éppen így nem elegendő a közrendőröknek száma arra a fizikai munkálatra, a mely a közönség vagyoni és személybiztonságának őrzését legközvetlenebbül végezni.

Pedig azt el kell ismerni, hogy ennek a tiz közrendőrnek a munkabeosztása a lehető legcélszerűbb, mert az éjjeli szolgálatot éjjel 4, éjjelután a másik 4 teljesíti; a kilencedik ember minden *tizedik* éjjel szabad, egy pedig a tiz közül állandóan éjjel és nappal a társai felett való ellenőrzést végzi. A nappali szolgálat utcán, vasuton, rendőrtanyán stb. hasonlóképpen ilyen ezélszerűen van beosztva.

Csak hogy hát minden észszerű beosztás csütörtököt mondhat azon, hogy elvégre a rendőrközlegény is ember: egyszermászor megbetegedhetik. Akkor aztán mindjárt megvan a nagy fennakadás.

De ha még a vasegészség holtuk napjain megmaradna is a közrendőri legénység tagjaiban, az a vége az e téren való tapasztalatnak, hogy *rendőr* nem marad. Mihelyt nesztét veszi egyik-másik, hogy vármegyén, törvényszéknél s más állami hivataloknál vagy a vasutnál szolgai állás üresedik, azonmód leveti a kócsag tollus vaskalapot és fut hivatalszolgának. A hivatalok pedig szívesen alkalmazzák őket, mert többé-kevésbé

várkodó, szilárd, tartós, szerves igazságokat gyűjtő szellemének teremtő hatalma által elvitázhatatlanul igazolta, hogy a gondolkodás képezi az emberi élet összes becsét, méltóságát, dicsőségét és érdemét.

Ezek után változatos és eredményekben gazdag munkásságának egy ágáról, melyek által mély gondolkodása s bölcselői hajlama domborodik ki, papi dolgozatairól való nézetemet, gondolataimat akarom a következőkben előadni:

Az egyházirodalmat már évek óta tanulmányozva, Tompa beszédeiben megtaláltam mindazt, a mit kerestem. Egyházi dolgozataiból a legmélyebb eszmék szokatlan gazdagsága, egyszerűsége, tömörsége, mélység és erő tárul felénk. Erős, meggyőző okoskodás, a dolgok gyökereig ható elemzés, alapos élet- és emberismeret, a természeti és erkölcsi világ jelenségeinek magas filozófiai szempontból való bírálata, a következtetésekben semmitől vissza nem rettenő bátorság, s művészi szerkesztés alkotják egyházi beszédeinek legfeltűnőbb jellemvonásait. E műveiből a legmélyebb tudományok birodalmában jártas gondolkodó ép úgy tanulhat, mint a legegyszerűbb ember s gazdagíthatja értelmét oly igazságokkal, melyek által eredményesen birkózhatik meg az élet legnehezebb problémáiban. Tapasztalatainak bámulatos gazdagságát, a dolgok gyökereig ható elméjének bizonyítási erejét s találó hasonlatokban, a figyelmet folyton lekötő fordulatokban gazdag stílusának az egybevető és levezető elmélkedés műhelyében megdett eszméit, erőteljesen visszatükröző hatalmát sorban fölálhatjuk papi dolgozataiban. Elméje mélységök fölött s áthatlan homályban is biztosan halad, nehány beszédeiben isteni vallásunk igazságait bizonyítja önálló teremtő elméjének erős érveléseivel s bámulatos könnyedséggel töri össze a kételkedő és a felületes műveltségből származó tagadás esztelen álláspontját. — (Tudás és hit husvét, Evangelium menedékhelye 3. rész. Határ sértések 3. rész.) Megragadó vonásokkal

pallérozott, kidresszírozott embereket kapnak bennük. Hát miért nem maradnak meg a rendőri szolgálatban? azért, mert 40 korona a fizetésük egy egész hónapra.

Tehát ezt valamiképp javítani kell, mert máskülönben mindig csak ujonczokból fog állani a legénység, a kik se a lakosságot se a város utcait nem ismerik.

Apropos: utca. Nem is gondolnánk, hogy Rimaszombatnak 32 utcája és 17 átjárója van! — Pedig az ilyen szakgatott területen sokkal nehezebb feladat rendőri szolgálatot teljesíteni, mint a kedvezőbb épült városokban, pl. Kassán, Iglón, Losoncban, Egerben vagy hogy messzibb ne menjünk: Dobsinán; a hol pedig aránylag is, meg általában is több a közrendőrök száma, mint minálunk.

A közrendőröknek tehát nemcsak a fizetését, hanem a számát is szaporítani kell. Az ellenőrző szolgálatot csak ez esetben lehet a kívánalmaknak megfelelő a lehetőség határai közt teljesíteni. És akkor is csak úgy, ha a megszorodott létszámú személyzet fölött való állandó felügyelet legalább 2—3 olyan rendőrmesterre és tizedesre lesz bízva, a kik felváltva egyebet se tegyenek az inspicálásnál.

Szükséges lenne még a *felfedező szolgálat* eredményesebb tételére két-három polgári biztost vagy detektívet alkalmazni, a kik a publikum által nem is ismerve, zaj és feltűnés nélkül végezzék az őrködés és nyomozás nem könnyű munkáját.

Mindezekhez a reformokhoz természetesen pénz kell. De hát a szükséges és elodázhatlan áldozatot elvégre mégis csak megérdemli a város közönségének személy- és vagyonbiztonsága!

Ha egyszer aztán a fejlesztés munkája be lesz fejezve, ha rendőrségünk intézményének színvonalára egy vármegyei székhely és rendezett tanácsu város igényeihez méltóképpen felemeltetett, ha a szervezetben rejtő hiányokat megszüntettük: akkor aztán már erősen megkövetelhetjük a rendőrség felelős értelmi vezetőitől, hogy a gépezet működése emberi mérték szerint tökéletes legyen s hogy a személy- és vagyonbiztonság felett való őrködés mellett mindenre szigorú gondot fordítsanak, a mik egyszóval a közrend- és közkerkölciség kívánalmainak fogalma alá tartoznak.

Adjuk meg tehát a rendőrségnek mindazokat a szellemi és anyagi eszközöket, melyek nélkül sikeres működés el sem képzelhető.

Adjuk meg *mentül előbb*, mert a késedelemből csak nekünk magunknak — a lakosságnak — szakadhat kárunk, a miből elvégre valamikor mégis csak okulnunk kell. — zs. —

Kivándorlás, bevándorlás.

Egy más vármegyében lakó előkelő szociálpolitikus írta nekünk az alábbi cikket, mely az általános közfelfogással ellenkező álláspontja és sajátosság következtetése miatt érdemel figyelmet. Bár nem osztozunk e nézetekben, mert e kérdésben vármegye-szerte az a felfogás az uralkodó, melyet egyik vármegyei közgyűlésen *Hevessy Bertalan*, *Szentiványi Árpád* és *Bornemisza László* kifejtettek, mindazonáltal közöljük e cikket, mert a benne foglalt érvelés komoly és mély alapokon nyugvó. A cikk így következik:

„Régi kérdése a magyar közéletnek a kivándorlás ügye, de mivel megoldatlan, még maig is új maradt. Időnkint felmerül s amikor egy-egy statisztikai kimuta-

festi a természetet s tanulmányozása által szerzett s az életre találan alkalmazott gondolatait tolmácsolja örök-szép formában „Mit találok a természetben” és „Tavaszi öröm” című egyházi beszédekben. Farsangi beszédeit, az élet minden mozzanatának beható buvárlását s alapos ismeretét tanúsító tárgyalás, igazság, mélység és gazdagság tüntetik ki Helyszűke miatt nem tehetem, hogy műveiből idézzek, csupán olvasóim figyelmét hívom fel azok tüzetes és beható tanulmányozására. Fordítsák ily művek tanulmányozására idejüket, a melyeknek jelentékeny részét eddigelé csak mulékony becsű foglalkozás rabolta el. Erős meggyőződésem, hogy a kik őszinte lelkesedéssel teszik ezt, komoly lélekkel törekednek e nagy embert megérteni s lelkének alkotásait megismerni, azok teljesen ki lesznek elégítve s föl fogják találni Tompa Mihály egyházi dolgozataiban legnemesebb művészi gyönyörködéseik, legmagasabb erkölcsi felemelkedéseik örök forrásait. Tompa egyházi beszédei tanulmányozásának félreismerhetlen hatását lehetetlen, hogy a komoly vizsgáló észre ne vegye még katolikus főpapjaink dolgozatait is. — Reliquiái is, ha nincsenek is mind teljesen kidolgozva, fényesen igazolják bölcsességének mélységét, lángszelleme teremtő hatalmát, különösen nyári beszédei a világ-irodalom legjobb e nemű alkotásai közé tartoznak.

Nagyon érdekes gondolkodni a fölött, hogy papjaink miért nem tanulmányozzák bővebben Tompa egyházi beszédeit. Tompa egyházi írói érdemeit kicsinyelni, mind csak olyanoktól hallottam, a kik beszédéből egyet sem olvastak el beható figyelemmel. Sokan vannak papjaink között, a kik elismerik ugyan, hogy beszédei gondolatgazdagok s gondos kidolgozásuak, csupán használhatóságát tagadják.

Az ily hétköznapi s az értelmi fejlettség megközelítését is kizáró gondolkodás eredménye az, hogy a hallgatónak komoly, az élet valódi rajzát nyújtó becses s a

tás vagy más nevezetesebb esemény fölírzza a közvéleményt, akkor minden oldalról megvilágítják, megvitatják a kérdést, de aztán újra lecsendesedik ez a mozgalom s lényegileg nem történik semmi a baj megoldása érdekében.

Vagy három évtized óta ilyen a kivándorlás kérdésének állása. Számátalan javaslatot hallottunk, de gyakorlati megvalósításra egy sem jutott, jórészt nem is gyakorlat. És a hosszabb időn át való megfigyelés egy egészen önálló pártot alkotott a kivándorlás kérdésében: azoknak a pártját, a kiknek véleménye szerint a magyar kivándorlás nem jelent veszteséget az országra nézve, mert egyrészt a kivándorlók tulnyomó része vagyoniilag megerősödve ismét hazajön, másrészt pedig a kivándorlók a külföldön szerzett pénz nagyrészt hazaküldik s így e kettős visszaáramlás határozottan megjavítja a viszonyokat ott, a hol a kivándorlás látszólag károkat okozott.

E felfogás hívei tulnyomóan azoknak köréből regutálódnak, a kik hivatásuk következtében a kivándorlási vidékeken laknak s a helyi viszonyokat legközvetlenebbül tanulmányozzák, megfigyelik, ismerik. Legutóbb is országos feltűnést keltett annak az előkelő felvidéki közigazgatási tisztviselőnek tanulmánya, mely a felvidéki kivándorlást az említett szempontból tárgyalva, nagyon erős érvekkel okolta meg a maga álláspontját.

És vajjon ki merné mondani, hogy nincsen igaza? Vajjon nem kell-e — ha higgadtan itéljük meg a körülményeket s nem keverünk bele érzelmi momentumokat — előbb-utóbb egész általánosságban arra a felfogásra áttérnünk, hogy az ország szempontjából is előnyösebb a kivándorlás, ha rendszeresen történik, mint a haza földén való munkátlanság, téltenség, tengődés és éhenhalás?

Tisztában vagyunk azzal, hogy a haza nem ad minden lakosának elég eszközt a megélhetésre. A földrajzi és helyi viszonyok az ország nagy részében lehetetlenné teszik a földművelést, míg másrészt iparunk aránylag csekély s így azokon a vidékeken, a hol e megélhetési források hiányzanak, a lakosság szükségét szenved. Számos kísérlet történt már a baj megszüntetésére: áttelepítéssel, háziiparral és más módzatokkal tetek próbát, de szamottevő eredményt nem lehetett elérni. Mi ok, mi czél kösse tehát az illető vidék lakosságát a röghöz? A természetes szaporodás a megélhetést még jobban megnehezíti, viszont a forgalmi eszközök fejlődése a népmozgalmat elősegíti. Így jut a lakosság a vándorlás eszméjéhez s részben az ország határain belül (aratóshoz az Alföldre, tél idején a fővárosba) ide-oda tolódiak az emberek nagy tömege, részben pedig (a bátrabb vállalkozóbbak, vagy kiket a példa esábit) külföldre és tengerentúli országokba vándorolnak egyenként, csoportosan, sőt néha faluszámra.

Ez a helyzet — már lassék akár jónak, akár rossznak — kétségkívül természetes fejlődés következménye, mert annyi bizonyos, hogy a magyar kivándorlásban sem nemzetiségi vagy vallási üldözés, sem más erőszakos ok közre nem játszik. A kivándorlók elhagyják a hazát, mert megélni és prosperálni nem tudnak, mert másutt jobb keresetet s életet remélnek. Ime: a mit Malthus száz év előtt megjósolt az európai népesség szaporodásáról, most bekövetkezik s bizony mindinkább valószínűbb látszik, hogy az ő népesedéstani elmélete a huszadik század államéleti és társadalmi mozgalmában jelentős szerepet fog játszani.

Erdekes következtetéseket lehet levonni abból az eszme-kapcsolatból, a mely akaratlanul elébünk tolu, ha a kivándorlás kérdésének nyomán arra a nagy mozgalomra gondolunk, a melyet a legutóbbi időben a romániai zsidók ügye keltett. Néhány ezer erős, munkabíró és munkára tényleg képesített ember vándorol ki a szomszéd-államból Amerika felé, de vándorlásában nálunk fennakadt s kétségkívül itt szívesen meg is maradt volna. Ám a hatóságok nem túrték a kivándorlók ittmaradását és a társadalom is, jóllehet igazán példászerű humanizmust és ritka emberszeretetet tanúsított, egy szóval sem marasztalta őket, sőt — ha szóba került volna a terv, mert még csak szóba sem került — bizonyára tiltakozott volna ittmaradásuk ellen s inkább bőségesen megadta nekik a szükséges anyagi eszközöket, csak hogy tovább vándoroljanak.

A kik a kivándorlás ügyében arra a rideg állápontra helyezkednek, hogy minden kivándorló súlyos veszteség az országra nézve, azoknak kétségkívül nem esnék egykönnyen a romániai zsidókkal szemben a fen-

társadalmi élet bonyodalmaiban vezérlő gondolatok helyett üres s lelkük s tudásuk tartalmát egy eszmével sem növelő prédikációkkal kell beérniük. Ily körülmények közt valóban nem csudálom, ha egy képzett s művelt egyháztag otthon marad, vagy csak azért megy el, hogy az egyházi nevelés gyarlóságáról szerezzen magának szomorú tapasztalatokat.

De nem elég az, hogy valaki magasabb gondolkodás hiányában a nagy emberek műveit megérteni nem tudja, hanem olyan is akad, a ki gondolkodásának alacsonyosságát nyers modorban törekszik másokkal is megismertetni. A „Sárospataki Lapok” hasábjain a télen Faludi Pál irt Tompa reliquiáiról egy ismertest, mely által minden gondolkodó előtt helyrehozhatatlan lejártta magát. Ritka vakmerőséggel tanulatlan kriptá fölbolygatónak nevezi S. Szabó Józsefet a reliquiák kiadásáért, épen azon önfeláldozó buzgalmaért, mely által minden számot tevő ember soha meg nem szünő tisztelétét, elismerését vívta ki magának. Faludi ur valódi nevét elhallgatom s ónerzetem tiltja, hogy vele foglalkozzam.

A reliquiák második kötete szeptemberben fog megjelenni. S. Szabó József urnak fáradszónál önfeláldozó buzgóságáért, melylyel azok megjelenését lehetővé tette, ezuttal is legmelegebb elismerésemet, forró köszönetemet nyilvánítom.

Komoly meggyőződésem, hogy a mostani materialis irányzat csak tűnő jelenség a nemzetek életében, el fog jutni az emberiség a fejlődés törvényei szerint abba az időbe, a midőn a nagy emberek kultuszának lelkében oltárt fog építeni s akkor bekövetkezik a Tompa objektív megítélésének kora is. Korok és irányok változni fognak, de az ő nemes életének lángszelleme, fényével elárasztott alkotásai színüket soha el nem veszthetik, meg sem halványodhatnak. Szelleme maradandó alkotásaiban van, szilárd biztosítéka halhatatlanságának!

tebbiek szerint követett eljárás megokolása. Malthus ellenfelei a népesség szaporodásában látják egy egy ország boldogulásának legfőbb eszközét s erejét s vajjon ha a kivándorlást a népesség erőszakos csökkénése gyanánt siratjuk, a logika szerint — saját logikájuk szerint — nem kellett-e volna megragadniok azt az alkalmat, hogy azokat a dologra képzett és dolgozni akaró romániai zsidókat itt marasztalják?

Távolról sem akarnók ezt a telepítést proponálni, sőt határozottan ellene volnánk. Csak példaképpen használtuk, mert így állítva fel a körülményeket, szembezőkő a kivándorlás ügyében oly erősen siránkozók álláspontjának gyengesége. És bebizonyul, hogy általában véve a kivándorlás ügyéről nem lehet abszolút felfogást elfoglalni. Bizony a régi Malthusnak van igaza: a népességnek arányban kell állania az illető vidék vagy ország megélhetési viszonyaival s ott, a hol ez az arány még nincsen meg, avagy már megromlott: a bevándorlásnak, illetve a kivándorlásnak kell a maga kiegyenlítő hivatását teljesíteni. E szerint tehát a bevándorlás ép úgy lehet szükséges, mint a hogy a kivándorlás lehet egészséges. A viszonyokkal való lelküismeretes és alapos egybevetés adja meg a helyes alapot annak megítélésére, hogy mely esetben jelentik az ilyen népmozgalmak új baj keletkezését, avagy régi baj gyógyulását.

A kik a kivándorlás kérdését tárgyalják, ha nem akarnak hamis ösvényre lépni, ne hagyják figyelmen kívül ezeket a szempontokat, melyek — ámbár ujaknak látszanak — alighanem irányadói lesznek a népmozgalmi ügy jövőbeli alakulásának.“ Sz. B.

Egyházmegyei közgyűlés.

A kishonti ág. h. ev. egyházmegye aug. hó 27-én Rimaszombatban tartotta idei évi közgyűlését, melyre az egyházak képviselői és tisztviselői nagy számban gyűltek össze.

A közgyűlést az áll. elemi fiu iskolában értekezlet előzte meg, melyen megbeszéltek a fontosabb tárgyakat. 1/2 9-kor az ev. templom zúgó harangjai hívták a *gyámintézeti iszentiszteletre* a gyűlés tagjait, melyen *Kemény Lajos* osgyáni lelkész ismert és birneves egyházi költőnk gyönyörű imája után a nagy szeretet adomány javára offeratorium volt.

Ez istentisztelet után *Glauf Pál* főesperes üdvözölte a megjelenteket szívvelyes szeretettel és szép megnyitó beszéddel, melyben őszinte fájdalommal jelentette be, hogy az egyházmegye felügyelője *Kubinyi Aladár* törvénytészi elnök elhalasztatatlan munkája miatt a gyűlésre nem jöhet s így az ő megszokott, magas színvonalú megnyitó beszédét, valamint tapintatos vezetését nélkülöznie kell. A közgyűlés ugyancsak a főesperes szívből jövő indítványára jegyzőkönyvébe foglalta őszinte fájdalmát ama csapás felett, mely a szeretett felügyelőt a közelmúltban érte. — Ezután az egyházi alkotmány értelmében, mint legidősebb felügyelő *Kuchta András* kokovai felügyelő foglalta el a világi elnöki széket s az ülést megnyitotta.

A közgyűlés hosszas tárgysorozatából kiemeljük a következőket:

1. *Wallentinyi Aladár* Pongyelok ifju lelkészének bemutatása, a ki *Glauf Pál* főesperes szívvelyes üdvözölésére meghatottan mondott köszönetet s egyuttal a reá bizott egyháznak külső és belső felvirágoztatását s az egyházmegye jó hírnevének töle telhető előmozdítását élete legszentebb czéljául ismerte el.

2. *Cseh István* törvénytészi bírónak és *Szlopovszky Péternek*, a kishonti ev. tanító-egylet elnökének egyházmegyei törvénytészi bírakká választása és felesketése.

3. *Glauf Pál* főesperes magvas és minden irányban megnyugtató évi jelentése.

4. *Banczik Sámuel* kokovai lelkész. számvevőszéki előadónak nagy gondal egybeállított jelentése.

5. *Hámos Zoltán* cserenesényi és pokorági felügyelőnek nagy lelkesedéssel számvevőszéki taggá történt megválasztása.

6. A Zsedényi jutalomra a közgyűlés *Jaczkó Pál*, *Plachy Pál* és *Frenyo Dániel* tanítókat ajánlotta.

7. *Hámos Zoltán* és *Medveczky Sándor* világi. *Banczik Sámuel* és *Kemény Lajos* egyházi képviselőkül tanácskozási és szavazati joggal; *Madarász Pál*, *Cseh István*, *Fábry János*, *Wallentinyi Dezső* és *Szlopovszky Péter* tanító tanácskozási joggal küldettek ki az Eperjessen tartandó egyházkerületi közgyűlésre.

8. A válságra jutott egyházkerületi nyugdíjintézetnek megmentésére nagy körültekintéssel készített javaslatokat az egyház-községek — a ráhói kivételével — egyértelműleg elfogadták.

Egy órakor már terített asztalok várták a „*Széchenyi*” kertben a közében résztvevőket, kik mindvégig kitűnő hangulatban töltötték el az igazán pompásan, jóízűen elkészített ételeket. S megeredvén a szebbnél-szebb felköszöntők árja, délutáni 5 óra volt, midőn oszladozni kezdett a vidám társaság.

Értesítés. A rimaszombati állami elemi fiu- és leányiskolában az 1900—1901-ik tanévi beiratások f. év szeptember hó 1-től 7-éig bezárólag, délelőtt 8 órától 11-ig és délután 2-től 4-ig, a *fiúiskola tanácstermében* eszközöltetnek, hol is fiuk és leányok egyszerre iratnak be. — Beiratás alkalmával minden helybeli tanuló 4 korona tandíjat (vidékiek 12 koronát) 2 korona tanszer-illetményt, 50 fillér beírás díjat és 30 fillér országos tanítói nyugdíj-illetményt tartozik az igazgatónál lefizetni. Az árva és szegénysorsu gyermekek szülői és gyámjai, a tandíj elengedéseért f. évi szeptember hó 8-ig folyamodhatnak. — Beiratásnál a szülők és gyámok személyes megjelenése kívánatos. — A rendes tanítás szeptember hó 10-én veendi kezdetét. — *Törköly József*, állami elemi iskolai igazgató.

Tanév kezdete. A rimaszombati községi polgári leányiskolában az iskolai év szeptember 1-jén veszi kezdetét. A beiratások szeptember 1., 3., 4. és 5-ikén eszközöltetnek d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5 óráig a községi polgári leányiskola emeleti irodájában. A felvételi pót-és javító vizsgálatok szeptember 5-ikén d. e. 9 órakor tartatnak. A tandíj a múlt évekhez mérten *változott*, — a mennyiben minden osztályban egyenlővé tétetett. A helybeliek fizetnek: 20 korona, a vidékiek 40 korona tandíjat. Minden beiratkozó növendék a tandíjon kívül évente fizet 4 korona beiratási díjat és 4 korona tan-

szerületményt s 30 fillért az országos tanítói nyugdíjalapra. A tandíj első része a beiratkozás alkalmával, a 2-dik része pedig február havában fizetendő. A magántanulók szintén a tanév elején tartoznak beiratkozni. Vidéki szülők gyermekeinek elhelyezésére vonatkozólag az intézeti igazgatónéje készséggel ad felvilágosítást.

Rimaszombat, 1900. augusztus 23.

Az igazgatóság.

A dobsinai hat osztályú polgári fiúiskolába a tanulók szeptember hó 1-4 napján d. e. 9-12-ig és délután 3-5-ig vétetnek föl és iratnak be. A javító- és felvételi vizsgálatok ugyanezen a napokon délután 2-6-ig tartanak meg. — Szeptember 5-én reggeli 8 órakor a tanév megnyitása, a tanítás kezdete. — A latin nyelv az első négy osztályban fakultatív tantárgy, mely osztályonként heti 5 órában és díjmentesen tanítatik. — A tandíj és egyéb iskolai illetékek évi összege 14 korona 30 fillér. A német társalgási órákért havonként 1 korona fizetendő. — Szegény tanulók nemcsak teljes taníjmentességet élveznek, hanem segélyt is kapnak, ha jó magaviseletűek és szorgalmasak. — Német polgári házaknál havi teljes ellátás 20 koronától fölfelé kapható.

Röcsey István, igazgató

Dobsinai községi polgári leányiskolában a tanulók f. évi szeptember hó 1-4. napján a községi polgári leányiskolai épületben délelőtt 8-12-ig és délután 2-6-ig iratnak be. Szeptember 5-én lesz az iskolai évnék ünnepélyes megnyitása. Szeptember 1-4. napján tartatnak az új növendékek felvételi vizsgálatát. — Dobsina, 1900. augusztus 23. *Az igazgatóság.*

Hirek és vegyesek.

Kitüntetés. A párisi világiállításon kitüntetést nyertek hosszú sorozatában megkapta figyelmünket, hogy két rimaszombati iparos: *Kovács Zsigmond* cipész és *Cseh János* eszmadia elismerő oklevelet nyert.

Kinevezés. A pénzügyminiszter a helybeli adóhivataltól áthelyezett *Körödy Jenő* helyére *Szabó Dénes* székely-keresztúri adóhivatali gyakornokot ideiglenes minőségű adótisztte nevezte ki.

A vármegyei orvos-gyógyyszerész-egylet és orvos-szövetség idei őszi vandorgyűlését meghívás folytán Dobsinán tartja szeptember hó közepén.

Hazai ipar pártolása. A belügyminiszter a vármegyei főispánokhoz megkeresést intézett, hogy hasznának oda, miszerint a gyógyszereszek a gyógyszerek expedálásához szükséges papír és más anyagokat lehetőleg hazai gyárakból szerezzék be. Az elismerésre méltó intézkedés bizonyára hasznára fog válni a magyar iparnak.

Köszönetnyilvánítás. A nagyszámú jóbarátoknak és ismerősöknek, kik feledhetetlen emlékü férjem, illetve atyánk elhunytá alkalmából részvétüket fejezték ki, ez uton is őszinte köszönetet mondunk.

Rimaszombat, 1900. augusztus 28.

Özv. Kármán Samuné.

Dr. Kármán Zoltán.

Dr. Kármán Aladár.

Lóvi Mórné Kármán Ilona.

Lévai Izsóné Kármán Ida

A függetlenségi és 48-as párt vasárnap Nagy-Szuhán rendezett sikerült nyári mulatságot, melyen a párt elnöke s az intézőség számos tagja részt vett. A megjelenésben akadályozott képviselő *Török Gyula* későn érkezett ide, s az estét arra használta fel, hogy kirándult Ösgyánba, s ott végignézte a Madách-kör által rendezett színelőadást.

Kinevezés. A szegedi kir. ítélőtábla elnöke *ifj. Kalchbrenner Hugó* helpai lakos ügyvédjelöltet — az ottani uradalmi orvos fiát — a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Bucsu-bankett. Az adóhivataltól áthelyezett *Körödy Jenő* adótisztte tisztársai a tüzoltósággal és számos jóbarátjával együtt folyó hó 25-én sikerült banketten vettek bucsut, melyen *Kubinyi Andor* kir. pénzügyigazgató is megjelent. Mintegy 60-70-en vettek részt a banketten, s egymást érték a tósztok, melyek a derék tisztviselő és a lelkes tüzoltó elismerésre méltó és díszretes munkásságát méltatták. Őszinte jókívánságaink kísérik a derék tisztviselőt új otthonába.

Tanítók gyűlése. A Gömör-Kishont vármegyei általános tanító-egyesület XXVI-ik közgyűlését f. hó 21- és 22-én tartotta meg Putnokon *Járossy Endre* elnöke alatt, melyen a százakra menő tanítóságon kívül, mint vendég megjelent: *Idvégi Benő* kir. tanfelügyelővel élén a borsodmegyei általános tanító-egyesület több tagból álló küldöttsége; dr. *Gööz József* a „Néptanítók Lapja” szerkesztője tagja s több más előkelő vendég Putnok város intelligenciájából és a környékről. A 21-én megtartott előértekezlet után fényesen sikerült műkedvelői előadás volt, melynek ugy erkölcsi, mint anyagi eredményére büszké lehet a derék rendezőség. A közgyűlésen az elnök nagyszabású megnyitói beszéde, s a kölcsönös üdvözlések után *Józsa Antal* kir. tanfelügyelő lelkesítő beszéd kíséretében adta át *Parák Lázár* és *Bartall Gusztáv* tanítóknak a kormány jutalom-díját, a magyarosítás terén elért nagy eredményeik elismeréséül. *Szombathy László* egyesületi főjegyző gondosan kiállított jelentése, *Meszlényi Zoltán* kir. s. tanfelügyelő biztositási ügyben tett jelentése, *Déri Ede* nagy értekezése azon kérdés felett: „Miképp lehet a testi nevelést a szellemi neveléssel összhangzamba hozni?” — ezek voltak a közgyűlés főbb és legkiválóbb pontjai, melyek a résztvevők figyelmét állandóan lekötötték. A tiszti-kar a következő három évre újabb megválasztatott. Közgyűlés után az egész tanítóság felkereste együttesen *Tóth Ede* születési házá, mely előtt *Szombathy László* mondott eszinos beszédet, a tanítók pedig a nagy tömeggé növekedett közönséggel együtt a „Szózatot” énekelte el. Innen a „Vám” nevű szálloda udvarára vonultak a közgyűlés tagjai, hol Putnok város közönsége s gróf *Serényi Béla* országgyűlési képviselőnek voltak bőkezű gondoskodással ellátott vendégei. Az ebéd alatt elhangzott jobbnál jobb hivatalos és alkalmoszerű felköszöntők közül kiemeljük gróf *Serényi Béla* remek toaszjtát, melynek fenkölt érzelemből eredt tartalmát s az értelt mély hatás érzetét nem egyhamar fogja elfelejteni vármegyénk jelen volt tanítósága. Méltó volt a beszédhez a *Becske* Bálinté, melylyel a szó valódi értelmében „nemes” gróftól illette. A szíves fogadtatás, melyet a tanítóság Putnokon élvez-

zett s a város közönsége részéről azon folytonos igyekezet, hogy ők magokat ott jól érezzék, a legméltánylóbb elismerést érdemli meg: *Rónay János* Putnok város bírája, *Fekete Nándor*, *Farkas Gyula*, *Friedl György*, *Kiszely József*, *Szűcs Lajos* és *Szűcs János* neveire magyaros vendégszeretetükért vidám emlékekkel fog gondolni sokáig vármegyénk tanítósága.

Személyi hírek. Nagy Ferencz városi főjegyző. *Jurako Jakab* az államépítészeti hivatal főnöke és dr. *Löcherer Tamás* kórházi igazgató főorvos négy heti furdözés után hazatértek, s hivatalos működésüket újból megkezdték. *Papp László* helyettes pénzügyigazgató, ki súlyos betegsége miatt huzamos ideig szabadságon volt, nehéz műtét szerencsés kiállása után haza jött, s remélhető, hogy hivatalos teendőit csakhamar újból elláthatja, a mit őszinte örömmel regisztrálunk.

Kinevezés. A pénzügyminiszter a nagyrőcezi m. kir. adóhivataltól *Szigeti Sándor* csepregi adóhivatali díjas gyakornokot adóhivatali tisztte nevezte ki.

Esküdtársi tárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknel az esküdtársi tárgyalások második ciklusa szeptember hó 3-án veszi kezdetét *Kubinyi Aladár* elnöke alatt, s 5 éig tart. Az esküdték már kisoroltattak.

Üzlet megnyitása. „Rimaszombat és vidéke fogyasztási szövetkezet”-e Rimaszombatban a Kossuth-utca és a Szentpétery-utca sarkán levő épület földszinti helyiségében f. évi szeptember hó 3-án nyitja meg fűszerüzletét, melyben csakis részvényes tagok szolgáltatnak ki.

— A részvényes tagok tehát f. évi szeptember hó 3-ától kezdődőleg itt vásárolhatják be háztartásuk ellátására nézve mindazon árucikkeket, melyek egy jól berendezett fűszerkereskedésben beszerezhetők. — Mint halljuk, az igazgatóság gondos utánjárásának sikerült a hussal való ellátás kérdését is megoldani; a mészárszék azonban csak október havában lesz beállítható. — A fogyasztási szövetkezet üzlethelyiségében kapható árucikkekről egy teljesen tájékozott részletes „árjegyzék” lesz ki nyomtatva, melyet átvehet az üzletvezetőtől annak idején minden egyes részvényes tag.

Tanítók vizsgája. A rimaszombati földmives iskolánál néptanítók számára felállított második gazdasági ismételő tanfolyam nyilvános vizsgálata tegnap tartott meg. Miniszteri biztostként *Józsa Antal* kir. tanfelügyelő elnököl e vizsgálaton s vele együtt, mint vendég, *Idvégi Benő* borsodvármegyei kir. tanfelügyelő is megjelent, élénk érdeklődést tanusítva a földmives iskolánál látottak és tapasztaltak iránt. Husz tanító tett vizsgálatot s az általuk felmutatott eredmény mind a két tanférfiu elismerését kiérdemelte, annyival is inkább, mert a tanítók mind a felvidéki megyékből (*Trencsén*, *Nyitra*, *Liptó* stb.) jöttek ide s legnagyobb részük nem is birta tökéletesen a magyar nyelvet. Hogy egy hónap alatt ennek dacára is oly alaposan elsajátítottak a gazdasági előismereteket, az kiváltképen *Rády István* és *Fekete Pál* igazgatók buzgó fáradozásának tulajdonítható, kik mindent elkövetnek arra nézve, hogy az ily gazdasági tanfolyamokra egybegyűlt tanítók minél több hasznos ismerettel gazdagodva térjenek vissza otthonukba.

Kinevezés. *Draskóczy Zoltán* helybeli kir. pénzügyi számgyakornok a budapesti államrendőrséghez gyakornokká neveztetett ki.

Küry Klára Miskolcson hangversenyezni fog szeptember 16-án az országos kereskedelmi kongresszus tiszteletére rendezendő koncerten. Jegyek iránt *Ferenczi B.* könyvkereskedésében intézkedhetni. Miután bizonyos számú jegy a kongresszus tagjainak tartatik fenn, a nagyközönség számára csupán korlátolt számú jegyek adatnak ki. Helyárak: körszék I. rangú 8 korona, II. rangú 6 korona. Zártszék I. rangú 5 korona, II. rangú 3 kor. Karzat 2 korona, bemenet 2 korona.

Betörés. *Máriássy László* tb. árvaszéki elnök lakásába a múlt napok valamelyikén betörték s ékszerüket s nagymennyiségű ezüst evőeszközöt és dísztárgyat loptak el. A család Tamásfalán tartózkodik s a tolvajok ezt az alkalmat felhasználták a betörésre. A rendőrség megindította a nyomozást, még eddig azonban sikertelen a fáradozása.

Más helyre a dinnye piacot! Jól esik látni a szemnek a régi kaszárnya épület mellett emelkedő káposzta- és dinnyeesomókat, de még inkább szívesebben tekintenek azokra a városnak bármely más alkalmasabb területén. Ugyanis az ellen, hogy a káposzta- és dinnye-piac még szeptember elején túl is a leányiskolák kapujában maradjon, szükségesnek tartjuk felszólalni, még pedig nemcsak közegészségi szempontból, hanem azért is, mert az ott időnként összeverődő csöcselék, cigány, szolgáló népség hangosan oly illetlen társalgást folytat, melyet az arra járó növendékeknek nem volna szabad meghallani. Kérjük azért e tekintetben az illetékes hatóság mielőbbi észszerű intézkedését.

Ujságosdi. Azt már láttuk, hogy az iskolás gyerekek összeálltak és „katonásdit” vagy „fogócskát” játszottak, de most kaptunk egy ügyvezetett friss ujságot, melyet rövidnadrágos kis ifjak fabrikáltak s belőle tiszteletpéldánnyal kedveskedtek. A reményteljes ujságosdit játszó nebulók 12 példányban írják le a sajátkezűleg illusztrált lapot, ők maguk összehajtogatják s gyorsan expedíálják „sajátlábulag”. Kedveskednek friss hírekkel, eredeti elbeszéléssel, rejtvenyekkel stb. Reméljük, hogy a diligencia beálltával megszűnik a lapszerkesztés s az ifjak szorgalmasan fognak tanulni, conjugalni és deklinálni, hogy aztán „baj ne essék!...”

Vasutasok ünnepe. A losonci forgalmi főnök: *Kun Bertalan* névünnepe alkalmából a vasutasok ez idei is fényes bankettet rendeztek, melyen a feled-tisztelevonal tisztviselői közül is többen vettek részt s szívvel-lellekkel ünnepelték a derék forgalmi főnököt.

Végzetes szerencsétlenség. *Pelszőczen* egy 16 éves fiatal fiú: *Fábrí Sámuel* forgópisztolyába új töltényeket tett, s aztán elzárva féltette a revolvert. 3 nappal azután, folyó hó 24-én ismét elővette azt s tisztogatni kezdte; egészen megfeledezett arról, hogy a fegyver meg van töltve. Tisztogatás közben a revolver elsült s a szerencsétlen fiu mellébe furódott a golyó. A súlyosan sérültet beszállították a helybeli kórházba.

Az új huszkoronás bankjegyek jövő hó 15-ére készülnek el, s mindjárt forgalomba jönnek. A most forgalomban levő 10 irtos bankjegyet 1901. január 1-én kezdik bevonnai.

A várgedei fürdő ügye egy lépéssel előrehaladt. A részvénytársaság megalakulása céljából a felhívást kibocsátották s az érdeklődők aláírása szépen szaporodik. A részvénytársaság alakuló gyűlése október hó 7-én lesz.

A szódavíz konkurrens cím alatt a „Gyógyyszerészeti Hetilap” a következőket közli: Azok a tudományos vizsgálatok, melyeknek eredménye a permanens-gázok cseppfolyósítása lett, immár a gyakorlati életben is meghozták a gyümölcsüket. Ugyanakkor midőn *Dewar* a hidrogént is cseppfolyós állapotba (ma már szilárdba is) kényszerítette, az oleción előállítható folyós oxigén már megkezdte hódító utját az ipari alkalmazásban, ma pedig már a szén-savnak is veszedelmes versenytársa kezd lenni. Berlinben pár héttel ezelőtt a szódavíz helyettesítőjeül az oxigénvizet hozták forgalomba, melynek előállítása ép oly egyszerű, hatása pedig sokkal kiválóbb, mint a szódavíz. Előállítására folyós oxigén szolgál, melyet *Elkán* dr. kezdeményezésére mind nagyobb mérvben kezdenek gyógyító célra alkalmazni. A folyós oxigénnek „Szabadalmazott Erzsébet Oxigén-víz” cím alatt itt Rimaszombatban is van raktára, melyről bővebben hirdetésünkben van említés téve.

Hivatalos közlemények.

Árlejtési hirdetmény.

1383. szám. — A rimaszombati kir. törvényszék, továbbá a rimaszombati kir. járásbíró, kir. ügyészség és a felügyelete alatti fogház részére az 1901., 1902. és 1903. években szükségelt, évenként mintegy 796 köbméter *eser vagy bükk első osztályú hasábos tűzifának* árlejtés utján beszerzésére határidőül 1900. évi szeptember hó 17-ik napjának d. e. 9 órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók 560 korona bántpénzzel ellátva a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájába, — hol az árlejtés meg fog tartatni, — meghivatnak.

A szerződési feltételek ugyanott addig is megtekinthetők.

A bántpénzből 248 korona a kir. törvényszék és a kir. járásbíró, 312 korona pedig a kir. ügyészség és a felügyelete alatti fogház részére szükségelt famennyiség szállításának biztosításul szolgáland.

Rimaszombat, 1900. évi augusztus hó 2-án.

Vozáry, kir. tsvzéki elnök-h.

Felelős szerkesztő: **RÁBELY MIKLÓS.**

Magán-hirdetések.

Bérbeadó birtok.

Egy 83 hold szántóföld, rét és legelőből álló tagosított birtok — a jánosi-i és rimaszombati határban — tanyai épületekkel, az összes idei — mintegy 400 mm. — takarmány és számmával együtt **azonnal** vagy **jövő év május 1-től** több évre haszonbérbe vehető.

Ertekezhetni lehet Rimaszombatban **Szabó György** polgármesterrel.

3-3

Bérbeadási hirdetmény.

Fazekas-Zsaluzsányban mintegy 200 magyar hold szántóföld, rét, erdő-legelő — gazdasági épületekkel együtt — több évre azonnal bérbeadó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos **Baksa György** Fazekas-Zsaluzsányban vagy pedig **Szűcs István** ügyvéd Rimaszombatban.

1-3

Használt rövid zongora

megvételre kerestetik. — Czim a kiadóhivatalban.

2-*

Hirdetmény.

4012. sz. — A m. kir. igazságügyminiszter 1899. évi december hó 21-én 72831/5. M. 899. A. sz. a. elrendelte, hogy a rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Priboj** község telekkönyvkegybe felvett mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. és 1889. évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI. t.-czikkek a tényleges birtokos tulajdon jogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvkegybe bejegyzések helyesbítése foganatosíttassék.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben **1900. évi szeptember hó 18-án** fog kezdődni. Énnélfogva felhivatnak:

1. Mindazok, a kik a telekkönyvkegyekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt, előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. Mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15-18 és az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5-6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak, és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogokat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek.

3. Azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog

van nyilvántartásilag bejegyezve, úgy szintén az ily eljegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy törlesztési engedély nyilváníttatása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesethen a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Rimaszombat, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál, 1900. évi augusztus hó 21-én.

Szászi Kovách Géza, kir. törvszéki albiró.

Haszonbérbe adó birtok.

Borsodmegye Szendrő-Lád község határában, a boldvavölgyi vasut mentén, egy 357 vetőholdas birtok, lakóház és gazdasági épületekkel **1901. évi január hó 1-től** haszonbérbe adó, esetleg eladó; vasuti-, posta- és távirtda állomása ott helyben van. Értekezhetni alólírottal Kassán, Szepsi-út 18. sz.

3-3 **Fáy Barnabás**, tb. főszolgabíró.

Hirdetmény.

A tornalliai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Pulczner Bélának Szabon Józsefné és társa** végrehajthatóan, végrehajtást szenvedő elleni 600 korona tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a tornalliai kir. járásbíró) területén levő Sajó-Gömör községben fekvő a sajó-gömöri 369. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt, Szabon Józsefné szül. Antal Borbála és Szabon Mária 555., 556., 557. hrszámú beltelkére és azon épült 163. sz. a. házra az árverést 1060 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1900. évi október hó 24-ik** napján délelőtti 9 órakor Sajó-Gömörre tüzetik ki, mely a megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fog adni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át, vagyis 100 korona 60 fillért készpénzben vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes érték-papírban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Kelt Ternallyán, 1900. évi augusztus hó 8-án.

A tornalliai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Gazda, kir. albiró.

Pályázati hirdetmény.

3480. sz. — Gömör-Kishont t. e. vármegye tornalliai járásába kebelezt **Bánréve székhelyvel megüresedett körjegyzői állásnak** betöltésére ezennel pályázatot nyitok. — A megválasztandó körjegyző törzsűzetése 1217 korona 42 fillér, lakbér illetménye 264 korona 72 fillér, irodai átalánya 109 korona 10 fillér, küldőnéz-díj 81 korona 56 fillér, összesen tehát 1672 korona 80 fillér, mely összegben az állami javadalmasz is bent foglaltatik, melyért tartozik az állami anyakönyvezéssel járó teendőket is teljesíteni. — Javadalmazása még a magán munkálatokért megyei szabályrendeletileg megállapított munka-díjak. A körhöz tartoznak Bánréve, Hanva, Hét, Lénártfala és Malé községek.

A választás határideje a folyó évi **szeptember hó 4-ik napjának** délelőtti 10 órájára Bánréve községébe a község házához mint a kör székhelyére tüzetik ki.

Az ezen állásra pályázni szándékozók felhívattak, hogy az 1883. évi 1-ső t.-cz. 6. §-a értelmében kellően felszerelt és eddigi működésüket igazoló bizonyítvánnyal ellátott pályázati kérvényüket alólírottához az 1900. évi **szeptember hó 2-ik napjáig** bezárólag annyival is inkább adják be, mivel az ezen határidőn túl beérkező pályázati kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Tornallya, 1900. augusztus hó 12-én.

3-3 **Szentmiklóssy**, főszolgabíró.

Tanulól.

Egy 13-14 éves fiu, ki magyarul helyesen írni és olvasni jól tud, **Rábely Miklós** könyvnyomdájában tanulól azonnal fel fogadtatik.

Toll-tisztítás.

Piszkos, régi és molyos tollnak a tisztítását Rimaszombatban jutányos áron lehet eszközöltetni **Kínél?** Megtudható e lap kiadóhivatalában

Hirdetmény.

377. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a miskolci kir. törvényszék 1898. évi 10538. sz. végzése következtében **Grósz Dávid** javára **Hangoyni István** ellen 400 korona s jár. erejéig 1898. évi november hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le foglalt és 1400 koronára becsült 50 mázsa buza, 2 jármás ökörből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi királyi járásbíró 1898. V. 381/8. számú végzése folytán 400 korona tőkekövetelés, ennek 1898-ik évi május hó 9-ik napjától járó 6%-os kamatai és eddig összesen 148 korona 36 fillérben bírólilag már megállapított költségek erejéig Úrajon alperesnél leendő eszközésére **1900-ik évi szeptember hó 10-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kütüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsárón alól is el fognak adni.

Kelt Rimaszécs, 1900. évi augusztus hó 29-én.

Kovács Géza, kir. jbir. végrehajtó.

A nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ^{94,366.}_{1899.} szám alatt kelt magas rendelete folytán értesítjük Gömörvármegye összes tanügyi hatóságait, miszerint a

„HYGIEA” pormentesítő vállalat,

illette a

valódi amerikai **DUSTLESS** főraktára Gömörvármegye részére:

NEUMANN ÁRMIN

fűszerkereskedőnél **RIMASZOMBATBAN**, Erzsébet-tér és Kossuth-utca sarkán.

3-5

LEGMAGASABB KITÜNTETÉSEK:

BERLIN, 1896.
királyi porosz állam-érem.

BERLIN, 1899.
Poroszország ezüst-érme.

MÜNCHEN, 1895.
nagy arany-érem.

FRANKFURT a.M. 1900.
a német császárné arany-érme.

BADEN-BADEN, 1896.
arany-érem.

BRÉMA-WÜRTEMBERG,
diszoklevelek stb. stb.

A modern higiena egy **rendkívül fontos és nagy horderejű** vívmányára batorkodunk a t. közönség nagybecsű figyelmét felhívni. A mesterséges ásványvizek, különösen az ugynevezett **üditő-vizek** napról-napra tért hódítanak és hangzatos elnevezések mellett kerülnek eme **szénsavas** (szóda) vizek forgalomba. A tisztán szénsavas víz az emberi szervezetre nézve kártékony, miért is az orvosok természetes ásványvizet ajánlanak, a melyben kevesebb a szénsav. Pedig van egy elem, melyről az orvosi tudomány már rég kiderítette, hogy szervezetünkre nemesak jó, hanem **konzerváló, létfontartó** hatással van:

AZ OXYGÉN (élely).

A modern technikának sikerült az oxigént comprimálva tisztán előállítani s oly alakban hozzáférhetővé tenni az emberiség részére, hogy ma már mint **életmentő és létfontartó** szert használja az orvosi tudomány. **Dr. Korányi** tanár is a wiesbadeni belgyógyászati kongresszusnak legmelegbben ajánlotta az oxigén-inhallatiót tüdőbajoknál.

Általánosan ismert tény, hogy a nagy beteg **III. Sándor** czár hosszú időn keresztül comprimált oxigént lélegzett be. **Lónyay grófnét, Stefánia főhercegnéasszonyt** szintén élely-belégzés mentette meg, midőn tüdőgyulladásban szenvedett.

Csak most sikerült a tudomány az oxigént szénsavval a vízben egyesíteni és ilyképen előállítani az **oxigén-vizet**, mely a gyomorba s az emésztő szervekbe és innen a vérbe jut.

Dr. Leinhold, a német császár háziorsosa; **dr. Zunker**, a német császárné háziorsosa; **dr. Leyden**, **dr. Gerhardt**, **dr. Ewald** titkos tanácsosok és több nagyhirű tudós szakvéleménye folytán a porosz és német császári ház legtöbb tagjának asztalán szénsavas **oxigén-vizet** fogyasztanak. Németországban, Francia- és Angolországban az intelligencia az **oxigén-vizet** felkarolta és a nagyközönség kedvencez itálává lett.

Az utolsó balneológiai kongresszus alkalmából Frankfurtban, hol az összes természetes ásványvizeket kiállították, az orvosi jury a **legmagasabb** kitüntetést mégis az **oxigén-víznek** ítélte oda.

Az **oxigén-víz** első sorban kellemes üditő ital, melynek jelentősége abban áll, hogy üditő hatása nem párosul, mint a legtöbb mesterséges ásványvíz, az emberi szervezetre káros hatásokkal, mert csak annyi szénsavat tartalmaz, mint a természetes ásványvizek. Az **oxigén-víz** kellemes ízű, rendkívül élvezetes ital, mely egész szervezetünkre élesztőleg hat és annak működését jótékonyan befolyásolja.

Az **oxigén-víz** élvezete nem jár azzal a kellemetlen utóhatással, mint a legtöbb szénsavdus vízé, t. i. nem okoz bőfőgést, gyomortágulást, nem izgatja a beleket. Az **oxigén-víz** nemesak mint élvezeti víz, de mint gyógyszer is, meglepő hatással van a belek, a gyomor, a vese, a mell, a tüdő és a szív betegségeinél.

Az **oxigén-vizet** diabetikus betegeknek (czukorbetegnek) feltűnő eredménnyel alkalmazzák még az esetben is, ha czukortartalmu ételeket emésztenek.

Az **oxigén-víz** forgalomba hozatalát a m. kir. Belügyminiszterium az országos Közegészségügyi Tanács javaslata alapján engedélyezte.

Az **oxigén-víz** bámulatos hatása daczára rendkívül olesó s ennél fogva is hivatva van, mint a jövő üditő és gyógyitala minden más mesterséges és természetes ásványvizet pótolni.

Az **oxigén-víznek** két fajtáját boesátjuk forgalomba, u. m.:

a szabadalmazott OXYGÉN SAVANYU-VIZET és a szabadalmazott OXYGÉN CSALÁDI SYPHONT.

Az **oxigén-víz** kapható gyógyszerárakban, vendéglőkben, továbbá fűszerkereskedésekben **üvegenként 10 fillérért.**

Palackjaink az összes hygienikus követelményeknek a legtöbb mértékben felelnek meg; az oxigén-italok orvosi ellenőrzés mellett sterilizálva a kiváló jó **kiskuti** vízből gyártatnak.

Legkisebb megrendeléseket is minden időben pontosan házhoz szállítunk.

Kérjük a blombára ügyelni, mert csak az azzal ellátott üveg eredeti.

Borral használva kitűnő ital!

Kiváló tisztelettel

a szabadalmazott Erzsébet oxigén-víz kezelősége
Rimaszombat, Hunyady-utca. (Özv. Lakatosné-féle ház.)